

Мишко Н. М., к. психол. н.,
ст. викладач
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ МАГІСТРА-ПСИХОЛОГА, ЯКИЙ ЗДОБУВАЄ ДРУГУ ВИЩУ ОСВІТУ

Психологічна освіта, розвиваючись надто швидкими темпами, стає доступною широкому колу людей. У загальному руслі психологізації сучасного суспільства, набуває все більшої популярності отримання як першої базової, так і другої вищої освіти за спеціальністю «Психологія». Незважаючи на безліч випускників цієї спеціальності, можна констатувати досить низький відсоток молодих фахівців, які намагаються працевлаштуватися за фахом. Професія психолога передбачає володіння фаховими знаннями, вміннями та навичками роботи, а також певними особистісними якостями, однак інтегруючим потенціалом майбутнього психолога є саме мотивація.

У структурі будь-якої трудової діяльності важливим складником є мотив, тобто спонукання людини до активності, пов'язане з намаганням задовольнити певні потреби. Унаслідок усвідомлення і переживання потреб у людини виникають певні спонукання до дій, внаслідок чого ці потреби задовольняються.

Трудова поведінка людини детермінується не одним, а багатьма мотивами, з яких одні мають провідну роль, а інші підпорядковані їм. Сукупність мотивів діяльності утворює складну динамічну систему. Це означає, що, будучи відносно стійкою у кожної людини, система мотивів може змінюватися залежно від тих змін, які відбуваються у внутрішній структурі особистості, а також у зовнішніх умовах її життєдіяльності. Система мотивів, яка визначає конкретні форми діяльності або поведінки людини, називається мотивацією.

Людині властива ієрархія мотивів – від найбільш загальних, які характеризують спрямованість її діяльності (концепція життя, система цінностей), до ситуативних, пов'язаних із задоволенням певних потреб в конкретній ситуації. Система мотивів, які виконують функцію спонукання, спрямування і регулювання діяльності, утворює мотиваційну сферу особистості.

Зауважимо, проте, що мотиваційна сфера людини динамічна, можуть змінюватися ієрархія і стійкість мотивів. З мотивами пов'язані мотиваційні стратегії діяльності людини, які можуть сприяти або протидіяти її прогресивному розвитку. Розвитку особистості сприяють мотиваційні стратегії, які характеризуються вибором високо значущих цілей, а досягнення їх вимагає мобілізації функціональних та інтелектуальних можливостей, переборення труднощів. Це означає, що рівень домагань, що спонукається певними мотивами, має характеризуватися такою складністю завдань, виконання яких приносить людині задоволення.

Нами було проведено дослідження на визначення структури мотиваційної сфери майбутніх психологів, які отримують другу вищу освіту за спеціальністю «Психологія» за дворічною програмою навчання. Загальна вибірка дослідження налічувала 48 респондентів (45 жінок і 3 чоловіків). Для досягнення поставленої задачі нами була використана методика на виявлення рівнів мотивації А. Маслоу.

Результати дослідження показали, що базові потреби у безпеці і надійності домінують у 22% респондентів 1 курсу і 30% респондентів 2 курсу. Це може свідчити про необхідність в безпеці цих випробовуваних, що виражається в прагненні зберегти роботу, отримавши вищу психологічну освіту державного зразка, або спроби отримати професію з більш комфортними умовами праці.

Наступний рівень мотивації, а саме відчуття приналежності і необхідності бути потрібним у респондентів не було виявлено як таке, що домінує ні на 1, ні на 2 курсі навчання. Це може вказувати на достатній рівень задоволеності цієї потреби у респондентів у цілому і не пов'язуватися із здобуттям нової професії.

Почуття власної гідності як третя категорія мотивації за А. Маслоу, переважає у 56% респондентів 1-го і 60% 2-го курсу навчання. Дані свідчать про домінування цієї потреби у структурі мотивації респондентів, що виявляє потреби в повазі та визнанні оточення, і прагненні до особистих досягнень.

Мотивація високого рівня в ієрархічній системі А. Маслоу – потреба в самоактуалізації домінує у 22% 1-го і тільки 10% 2-го курсу навчання. Тобто можна відзначити, що досить невеликий відсоток респондентів може розглядати отримання другої вищої освіти за спеціальністю «Психологія» як можливість для самовираження, власного особистісного зростання та реалізації своїх потенційних здібностей і можливостей. Зменшення цього показника може бути пов'язане зі скороченим терміном навчальної програми отримання другої вищої освіти і неможливістю, у зв'язку з цим, реалізувати себе як суб'єкта навчально-професійної діяльності в повному обсязі.

Таким чином, розглядаючи специфіку потребнісно-мотиваційної сфери майбутнього психолога в процесі отримання другої вищої освіти, можна відзначити, що до основних рушійних сил відносяться в більшості вторинні потреби (за А. Маслоу), а саме це потреби у повазі, у визнанні оточення і прагненні до особистих досягнень і потреба самовираження, тобто потреба у власному зростанні і реалізації своїх потенційних можливостей. Хоча є досить високий відсоток прояву первинних потреб, які виражаються в прагненні до безпеки і впевненості в майбутньому – захисті від небезпек з боку навколишнього світу і впевненість у тому, що ці потреби будуть задовольнятися й у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Зеер Э. Ф. Психология профессионального образования. / Э. Ф. Зеер // Учебн. пособие. – 2-е изд., перераб. – М : Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж : МОДЭК, 2003. – 480 с. Maslow, А.Н.,
2. Мишко Н.М. Дослідження психологічної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту / Н.М. Миш-

ко // Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. – Одеса, 2016. – №2-3. – С.149-155.

3. Motivation and Personality (2nd ed.) N.Y.: Harper & Row, 1970; Маслоу Абрахам. Мотивация и личность. Перевод А. М. Татлыбаевой. СПб.: Евразия, 1999. – Терминологическая правка В. Данченко. – К.: PSYLIB, 2004.

Перетяцько Л. Г., к.психол.н.,
доцент

Тесленко М. М., к.пед.н., доцент
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТІСНИХ КОНСТРУКТІВ ПРИ БІЛІНГВІЗМІ

Проблема багатомовності набуває особливого значення, оскільки зумовлена насамперед соціально-економічними та політичними змінами в Україні, насамперед загальною тенденцією до інтеграції у європейський простір, прагненням до діалогу культур і міжкультурної комунікації.

Проблематика білінгвізму відзначається багатоаспектністю свого розгляду в межах різноманітних наукових напрямків. Психологічні особливості мовленнєвої діяльності розглядалися у роботах А. Алхазішвілі, М. Васильєвої, Л. Виготського, Н. Імедадзе, О. Леонтєва, А. Маркосян та інших. Значну увагу психологічним та психолінгвістичним явищам двомовності приділяли такі зарубіжні психологи та психолінгвісти, як Д. Веркер, Д. Джонсон, Р. Дибольд, Б. Корфе, В. Ламберт, Е. Ньюпорт, Ч. Огуд, Е. Петерсон та інші. Детально проблеми білінгвізму вивчали Б. Беляєв, Є. Верещагін, М. Жинкін, Б. Котик, Н. Магін, М. Михайлов, А. Шахнарович, Л. Щерба, А. Яцикевічус та інші.

Але, незважаючи на те, що феномен білінгвізму всебічно розглядався у психологічному вимірі, нерозкритим залишається проблема особистісних конструктів при білінгвізмі. Зокрема, практично не висвітленими є питання розвитку білінгвізму в осіб з різним рівнем організації системи особистісних конструктів. Саме науковою значущістю окресленої проблеми й зумовлено вибір теми нашого дослідження.

Річард Діболд висловив думку про те, що у свідомості білінгва співіснують два мовних коди, пояснюючи цим те, «яким чином білінгви можуть вивчити два символи для кожного предмета і водночас користуватися двома мовними системами з найменшою інтерференцією» [2, с. 252].

У сучасних психологічних дослідженнях теорія внутрішнього коду у свідомості людини не знаходить підтвердження, тому, виходячи із теорії нерозривності мови і мислення, Г. Колшанський вважав, що «мовна база людини у процесі розвитку й оволодіння рідною мовою безпосередньо вза-